

Звіт

**про результати аудиту
діяльності (ефективності) на тему
«Розвиток інновацій та технологій для потреб
оборони під час воєнного стану»**

Відповідальний:

член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС

Київ

<http://www.rp.gov.ua>

ВСТУПНЕ СЛОВО

В умовах сучасної війни застосування Україною передових військових інноваційних рішень стало необхідною умовою стримування та отримання переваги над значно переважаючими силами російського загарбника.

Захищаючи незалежність, Україна формує власну національну інноваційну систему у сфері оборони. Зокрема, з метою пришвидшення впровадження інновацій безпосередньо у секторі безпеки і оборони, у 2023 році за ініціативою Мінцифри за участі Міноборони, Генштабу ЗСУ, Мінекономіки, Мінстратегпрому, Апарату РНБО та Фонду розвитку інновацій започатковано новий формат взаємодії (Brave1). Скоординована робота та взаємодія учасників кластера дає змогу швидше розробляти технологічні рішення для сектору безпеки і оборони.

Важливим елементом реалізації цієї системи є Фонд, основним завданням якого є фінансова підтримка та стимулювання розробки новітніх технологічних рішень для потреб оборони. Мінцифри як головному розпорядникові бюджетних коштів на забезпечення діяльності Фонду на 2024–2025 роки передбачено понад 7,2 млрд гривень.

З огляду на важливість та актуальність цього питання для держави загалом, Рахункова палата провела аудит діяльності (ефективності) на тему «Розвиток інновацій та технологій для потреб оборони під час воєнного стану».

Аудитом охоплено діяльність Мінцифри як головного розпорядника коштів та органу, що формує та реалізує державну політику у сфері цифрових інновацій та технологій, і Фонду, який зараз є базовим інструментом розвитку інновацій та технологій для потреб оборони.

У Звіті наведені рекомендації, спрямовані на удосконалення процесів державної політики з метою підвищення ефективності, прозорості та результативності у сфері оборонних інновацій.

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	2
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АУДИТ.....	4
РЕЗЮМЕ ДЛЯ КЕРІВНИЦТВА.....	5
ВСТУП	8
РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	9
1. Стратегічні документи та нормативно-правові акти, що визначають розвиток інновацій та технологій для потреб оборони	9
2. Досягнення результативних показників та запланованих результатів діяльності Фонду.....	17
3. Прозорість та об'єктивність оцінки та відбору інноваційних проєктів.....	21
4. Захищеність інтересів держави під час укладення та виконання грантових договорів.	30
ВИСНОВКИ	33
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	36
Додаток 1. Список скорочень	37
Додаток 2. Критерії аудиту та результати виконання	40
Додаток 3. Використані методи аудиту	42

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АУДИТ

Застосовані стандарти:

Аудит проведено відповідно до Закону України від 02 липня 2015 року № 576 «Про Рахункову палату» (зі змінами), Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI 100, ISSAI 300, ISSAI 3000), Методології проведення аудиту ефективності, затвердженої рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-2.

Предмет аудиту:

Діяльність Мінцифри і Фонду щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони під час дії воєнного стану в частині прийняття організаційних рішень, використання ресурсів та досягнення результатів.

Період, що підлягав аудиту:

2024 рік – I півріччя 2025 року.

Аудитом охоплено 2024 рік – I півріччя 2025 року, оскільки фактичне бюджетне фінансування розвитку інновацій та технологій безпосередньо для потреб оборони через Мінцифри та Фонду розпочалося власне у 2024 році.

Об'єкти:

Мінцифри;

Фонд.

Аудитом досліджувалися питання розвитку інновацій та технологій для потреб оборони та діяльність у цій сфері лише Мінцифри та Фонду.

Діяльність інших державних органів (Міноборони, ГШ ЗСУ, Мінекономіки, Мінстратегпром, Апарат РНБО, установи МОН та НАН), які також у межах повноважень задіяні у цій сфері і взаємодіють з Мінцифри, не була предметом дослідження через часові, ресурсні та безпекові обмеження.

Обмеження аудиту:

Аудит здійснювався з урахуванням вимог Закону України від 12 травня 2015 року № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану», Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (із змінами).

Критерії аудиту: додаток 2.

Використані методи аудиту: додаток 3.

РЕЗЮМЕ ДЛЯ КЕРІВНИЦТВА

Звіт про результати аудиту буде надіслано Верховній Раді України, Кабінетові Міністрів України, Міністерству цифрової трансформації України та Фонду розвитку інновацій.

Мета аудиту

Оцінка ефективності та результативності діяльності Мінцифри і Фонду щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони під час дії воєнного стану.

Що ми виявили

Аудит підтверджує, що держава почала формувати національну інноваційну систему в сфері оборони, завдяки якій отримані реальні результати.

Наприкінці 2024 року схвалено Стратегію цифрової інновації і вперше виокремлено стратегічну ціль щодо забезпечення розвитку та впровадження цифрових інновацій у сфері оборони.

Фонд здійснює підтримку проєктів, спрямованих на створення технологій у сфері оборони, охоплюючи як розробки з високим ступенем готовності до впровадження, так й ініціативи на ранніх етапах.

Такий підхід сприяє залученню приватного сектору до пошуку технічних рішень і формуванню національної технологічної бази в сфері безпеки і оборони, а також дає змогу розробникам отримувати фінансування для започаткування робіт над новими інноваційними рішеннями з перспективою подальшого вдосконалення та практичного використання.

Частина профінансованих розробок пройшла кодифікацію та вже постачається до підрозділів ЗСУ. Окремі інноваційні розробки випробовувалися у бойових умовах та використовуються структурами сектору безпеки і оборони.

Зокрема, це безпілотні наземні комплекси для логістики та ураження, багатоцільові платформи з РЕБ та озброєнням, роботизовані платформи проти повітряних цілей, БПЛА для розвідки та бомбардування, бомбардувальні апарати з поверненням, акустичні сенсори для виявлення загроз, системи стабілізації БПЛА, захищені радіостанції з передачею даних, транспортери переднього краю, мобільні комплекси РЕБ.

У 2024 році – I півріччі 2025 року Фонд провів чотири грантові конкурси Brave1 та за їх результатами уклав 10 договорів на загальну суму 2 246,6 млн гривень. Крім того, за грантовою програмою Brave1 Фонд уклав 437 грантових договорів на загальну суму 745,0 млн гривень.

Водночас окремі виявлені недоліки в управлінні та діяльності Фонду потребують належного реагування.

1. Наявність стратегічних документів та нормативних актів для розвитку оборонних інновацій.

Розвиток інновацій у сфері безпеки і оборони до 2025 року відбувався без відповідної стратегії. Стратегія цифрової інновації, схвалена наприкінці 2024 року, охоплює цифровий сегмент оборонних інновацій і не включає інших аспектів

розвитку оборонних технологій, які доцільно було б визначити в документах стратегічного планування. Нормативно-правові акти в частині визначення повноважень і координації дій між Мінцифри й органами сектору безпеки та оборони є неповними. Мінцифри виконує провідну роль у розвитку інновацій та технологій у сфері безпеки і оборони, водночас формально не належачи до органів цього сектору.

Разом з тим Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр цифрової трансформації України входить до складу РНБО¹ та Ставки Верховного Головнокомандувача², що створює інституційні передумови для координації діяльності Мінцифри з органами сектору безпеки і оборони.

Нормативно-правовими актами термін Brave1 та межі його застосування не визначені.

У період з 01.01.2024 до 24.02.2025, до того як у Положенні про грантову програму були формально визначені цілі та пріоритети, Фондом укладено 329 договорів на суму 507 млн грн відповідно до умов грантових програм.

2. Досягнення результативних показників та запланованих результатів діяльності Фонду щодо розвитку оборонних технологій.

Внаслідок окремих недоліків у плануванні та реалізації діяльності Фонду, заплановані результати та показники, в тому числі бюджетної програми, досягнуті частково.

Заходи внутрішнього контролю мають забезпечувати ефективність використання коштів та досягнення результатів відповідно до встановлених мети і завдань, проте їх недосконалість не дала змоги Мінцифри та Фонду сформуванню належних вимірювальних індикаторів ефективності та показників якості, що не забезпечує можливості здійснення внутрішньої оцінки досягнення результатів діяльності.

3. Прозорість та об'єктивність оцінки та відбору інноваційних проєктів.

Система управління грантовими конкурсами та програмами неповною мірою відповідає принципам прозорості та об'єктивності внаслідок незабезпечення повного доступу до загальних нормативних та розпорядчих документів, наявності елементів дискреції в рішеннях Наглядової ради, неоприлюднення методики експертизи та необґрунтування ухвалених рішень.

Попри встановлені критерії оцінювання, механізм ухвалення рішень передбачає право Наглядової ради їх не враховувати та відмовляти у фінансуванні без зазначення причин.

Виявлені випадки недокументування окремих матеріалів проведення відбору (матеріалів пітчів) та фінансування проєктів з відхиленням від вимог Положення про грантову програму. Недосконалість умов грантових договорів створює можливість для розробників, повертаючи кошти, припиняти виконання таких договорів. Зазначене може сприяти виведенню коштів з операційного обігу Фонду та порушує логіку інструменту гранту як цільового та орієнтованого на результат фінансування.

¹ Указ Президента України від 19 липня 2025 року № 501/2025.

² Указ Президента України від 24 липня 2025 року № 546/2025 «Про зміни у складі Ставки Верховного Головнокомандувача».

4. Захищеність державних інтересів у грантових договорах.

Мінцифри та Фондом повноцінного механізму захисту економічних та безпекових інтересів держави під час організації та виконання заходів щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони не запроваджено. Положення грантових договорів забезпечують лише короткостроковий контроль за гарантуванням безпекових інтересів держави на етапах відбору та виконання проєктів.

Узагальнюючий висновок:

Мінцифри і Фонд почали формувати національну інноваційну систему в сфері оборони, завдяки якій отримані реальні результати, однак у 2024 – I півріччі 2025 року належний рівень оцінки ефективності та результативності діяльності Фонду запроваджений частково.

Потребує вдосконалення:

нормативно-правове та організаційно-розпорядче регулювання: механізми визначення пріоритетів інновацій (із залученням Міноборони та ГШ ЗСУ) та надання фінансової підтримки в частині відбору проєктів і моніторингу результатів (Порядок № 262), визначення та межі застосування терміна Brave1;

оцінка результатів Фонду: результативні показники паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060, ключові цільові результативні показники Фонду та порядок постпроєктного моніторингу стану реалізації державних економічних та безпекових інтересів;

прозорість та об'єктивність відбору: мінімізація дискреційних повноважень Наглядової ради та обґрунтування неврахування рейтингів проєктів, документування процесу відбору (пітчів), оприлюднення критеріїв оцінки та порядків відбору проєктів;

захист інтересів держави: типова форма грантового договору (посилення економічної та безпекової захищеності держави), постпроєктний моніторинг результатів реалізації економічних і безпекових інтересів держави та його цифровізація.

ВСТУП

Аудит діяльності (ефективності) на тему «Розвиток інновацій та технологій для потреб оборони під час воєнного стану» проведено Рахунковою палатою відповідно до її повноважень, з урахуванням високої суспільної значущості питань використання державних ресурсів у цій сфері.

Актуальність теми аудиту зумовлена зростанням обсягів фінансування заходів, спрямованих на розвиток інновацій та технологій для потреб оборони у 2024–2025 роках, змінами в системі управління оборонними інноваціями та запровадженням нових механізмів державної підтримки, зокрема через проєкт Brave1.

Предметом аудиту є діяльність Мінцифри і Фонду щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони під час дії воєнного стану в частині ухвалення організаційних рішень, використання ресурсів та досягнення результатів.

Сфера аудиту поєднує цивільні та військові елементи управління з активним залученням приватного сектору до розробки технологій оборонного та подвійного призначення. Водночас державна система розвитку оборонних інновацій, її нормативно-правові акти та процеси відбору інноваційних проєктів перебувають на етапі становлення.

Під час попереднього дослідження виявлено окремі питання, що потребують додаткової уваги, зокрема відсутність до початку 2025 року стратегії розвитку інновацій і технологій для потреб оборони, обмеженість системи результативних показників, потреба в удосконаленні механізмів відбору інноваційних проєктів та захисту економічних і безпекових інтересів держави.

З огляду на викладене аудит спрямовано на надання оцінки ефективності та прозорості діяльності Мінцифри і Фонду щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони під час дії воєнного стану.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

1. Стратегічні документи та нормативно-правові акти, що визначають розвиток інновацій та технологій для потреб оборони

Розвиток інновацій у сфері оборони до 2025 року реалізовувався без відповідної стратегії.

Стратегія цифрової інновації з визначеними пріоритетами, цілями, завданнями та шляхами досягнення розвитку інновацій і технологій для потреб оборони схвалена лише наприкінці 2024 року. Цей документ охоплює цифровий сегмент оборонних інновацій і не включає інших аспектів розвитку оборонних технологій.

Нормативні акти в частині повноважень і міжвідомчої координації залишаються неповними та неузгодженими.

Фактично Мінцифри є головним органом щодо розвитку інновацій та технологій в сфері безпеки і оборони, однак формально до сектору безпеки і оборони не належить.

Нормативно-правовими актами термін Brave1 та межі його застосування не визначені.

Фонд внутрішні регламенти затвердив, проте до березня 2025 року провадив діяльність без належно визначеної мети.

У 2024–2025 роках, до того як в Положенні грантової програми були формально окреслені пріоритети, Фонд уклав 329 договорів на суму 507 млн грн відповідно до умов грантових програм.

Заходи внутрішнього контролю мають забезпечувати ефективність використання коштів та досягнення результатів відповідно до встановлених мети і завдань, проте їх недосконалість не дала змоги Мінцифри та Фонду сформулювати належні вимірвальні індикатори ефективності та показники якості, що не забезпечує можливості здійснення внутрішньої оцінки досягнення результатів діяльності.

Стратегія національної безпеки України³ визначала інновації у сфері оборони як ключовий елемент економічної безпеки. Зокрема, документ передбачав забезпечення економічної безпеки через формування сприятливого бізнес-клімату та умов для прискореного інноваційного розвитку, а також модернізацію оборонно-промислового комплексу як високотехнологічного сектору економіки.

У 2020 році відповідно до Указу Президента України⁴ ця Стратегія втратила чинність та затверджена нова Стратегія нацбезпеки, в якій зазначено: стале економічне зростання та безпека громадян вимагають розвитку науки, інновацій і новітніх технологій, у тому числі в оборонній сфері, з акцентом на створенні фінансових умов для інновацій та взаємодії науки з державним і приватним секторами.

У квітні 2023 року Мінцифри, Міноборони, ГШ ЗСУ, Мінекономіки, Мінстратегпром, Апарат РНБО та Фонд підписали Меморандум про співпрацю. Документ спрямований на розвиток і впровадження технологій та інновацій для підвищення

³ Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015.

⁴ Указу Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020.

обороздатності, залучення інвестицій у технології подвійного призначення та координацію зусиль у межах проєкту Brave1 (схема 1), відповідальним за реалізацію якого визначений Фонд.

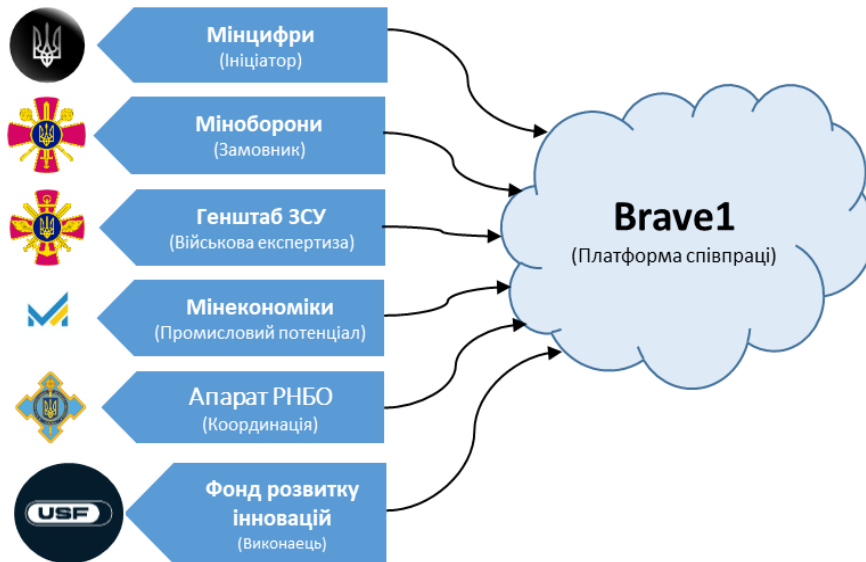

Схема 1. Процес утворення Brave1 – Меморандум 26.04.2023

За інформацією Мінцифри⁵ та Фонду⁶, на початку запровадження проєкту Brave1 Фонд функціонував переважно як платформа – акселератор, метою якого було створення сприятливих умов для швидкої появи інноваційних розробок на ринку. Команди, які створювали оборонні технології, одержували різнобічну підтримку: крім грантового фінансування, розробники, які пройшли відбір, отримували сприяння для тестування розробок на полігонах, комунікацію з кінцевими користувачами, залучення інвестицій та участь у програмах бізнес-акселерації, супровід під час кодифікації. Це стало основою для формування та розвитку нових напрямів або навіть ринків оборонних технологій. Для цієї категорії учасників Фонд став ключовим джерелом підтримки саме на ранніх стадіях роботи над розробкою.

Наразі діяльність Фонду провадиться за такими напрямками:

- надання грантів розробникам, які забезпечують потреби Сил оборони;
- допомога Силам оборони знаходити ефективні технологічні рішення від українських розробників;
- створення платформи, яка об'єднує всіх стейкхолдерів галузі;
- взаємодія із Силам безпеки і оборони, демонстрація розробок та отримання зворотного зв'язку щодо їх використання;
- надання всебічної підтримки проєктам, які забезпечують потреби Сил оборони та інше.

Важливим стратегічним результатом діяльності Фонду є формування інституційної спроможності розробників. Надання фінансування на початкових етапах дало змогу:

- формувати та масштабувати інженерні й науково-дослідні команди;

⁵ Лист від 13.12.2025 № 1/04-2-19667

⁶ Лист від 12.12.2025 № 01/03-1627

- налагодити виробничі процеси та серійне виготовлення;
- побудувати сталі кооперації з військовими підрозділами;
- перейти від поодиноких експериментальних зразків до повноцінних технічних рішень, готових до експлуатації.

Ефективність такого підходу підтверджується фактичним бойовим та оперативним застосуванням розробок, підтриманих у межах грантової програми Brave1. Зокрема, безпілотні наземні роботизовані комплекси «Рись Pro» та «Ratel-M», роботизована платформа протидії повітряним цілям «Скай Сентінел», безпілотні авіаційні комплекси «Лінза» та «Бекфаер», система акустичних сенсорів «ЗВУК», інтегрована система управління БПЛА StableLink, цифрова радіостанція солдата Himerга G1, мобільний комплекс РЕБ «НАМЕТ», а також багатоцільовий транспортер переднього краю BOAR TAC – не лише доведені до серійного виробництва, але й застосовуються підрозділами Сил безпеки і оборони України.

Ці розробки вирішують широкий спектр завдань – від логістики, евакуації поранених і забезпечення зв'язку до ураження повітряних і наземних цілей, протидії FPV-дронам, розвідки та управління боєм. Їх практичне використання на фронті є ключовими показниками програм Фонду і переконливим доказом того, що грантова підтримка трансформується у реальний оборонний ефект.

Наразі Фонд поєднує функції акселератора, експертного центру, грантового фонду, до якого залучена значна частина оборонних компаній України.

Фонд допомагає здійснити перехід між різними стадіями продуктового циклу та етапами розвитку компанії:

- від початківця-розробника до професійного розробника за рахунок залучення вузьких спеціалістів до штату за кошти грантів;
- від прототипів до робочих зразків за рахунок надання фінансування, доступу до тестування в полігонних або бойових умовах та можливості проведення ітеративних наукових досліджень;
- від розробки до серійного виробництва.

Головна цінність взаємодії з Фондом для розробників з часом змінюється: на початку ключовим є безповоротне фінансування, на подальших етапах для учасника грантової програми важливим стає кооперація з іншими учасниками та експертами екосистеми.

Тим не менш нормативно-правовими актами термін Brave1 та межі його застосування не визначені. Цей термін позначає платформу, кластер (мас-медіа), проєкт (Меморандум), програми (Постанова № 262, Положення про грантову програму), торгову марку (зареєстрована Фондом).

Наприкінці 2024 року Уряд схвалив Стратегію цифрової інновації, яка вперше на державному рівні системно окреслила напрям інновацій у сфері оборони. Ця Стратегія фокусується на цифрових інноваціях, зокрема у межах стратегічної цілі 9 – Забезпечення розвитку та впровадження цифрових інновацій у сфері оборони.

Водночас стратегічна ціль 9 охоплює цифровий сегмент оборонних інновацій без урахування інших ключових аспектів розвитку оборонних технологій, таких як нові конструкційні матеріали та види озброєння, енергетичні та логістичні технології, організаційні інновації та інше, які доцільно було б визначити в документах стратегічного планування.

Стратегія цифрової інновації визначає пріоритети, зокрема:

- штучний інтелект і машинне навчання – створення автономних систем, технологій обробки великих даних, автоматизованого управління та логістики;
- безпілотні та роботизовані системи – розвиток повітряних, наземних і морських безпілотників, бойових роботизованих платформ, роїв та автономних бойових модулів;
- новітня електроніка та матеріали – розробка високотехнологічних електронних засобів, стійких та спеціальних матеріалів для військових потреб.

Стратегія цифрової інновації передбачає виконання таких завдань і заходів:

- масштабування грантової програми Brave1;
- проведення комунікаційних та відбіркових заходів для інновацій у сфері оборони;
- запуск пільгового кредитування для defense-tech стартапів;
- розвиток міжнародної співпраці (EU Defence Innovation Hub, НАТО, інші партнери).

Стратегію цифрової інновації операційним планом на 2025–2027 роки⁷, який визначає виконавців, строки та очікувані результати, забезпечено.

Спочатку план включав вісім заходів щодо реалізації стратегічної цілі 9, однак у липні 2025 року один із заходів – «Запровадження режиму «відкритих дверей» для західних розробників для створення дослідницьких центрів в Україні» – був вилучений. Це звузило інструментарій реалізації стратегічної цілі 9.

Правове регулювання розвитку інноваційної діяльності в Україні базується насамперед на Законі № 40, який визначає загальні засади інноваційної діяльності, однак не охоплює специфіку сектору безпеки і оборони.

Ключовим нормативним кроком стало внесення змін до Закону № 3715 (набрав чинності 13 січня 2024 року), якими вперше окреслено інноваційну діяльність, спрямовану на забезпечення національної безпеки і оборони. Цей Закон визначив оборонні інновації один із пріоритетних напрямів державної інноваційної політики.

У цих умовах Мінцифри продовжує відігравати основну роль у розвитку оборонних інновацій, ініціюючи та координуючи реалізацію проєкту Brave1.

Протягом 2024 року та I півріччя 2025 року Мінцифри провадило свою діяльність у сфері оборонних інновацій відповідно до затвердженого Урядом Положення № 856, в яке 04.04.2025 внесено зміни⁸ та вперше встановлено: до основних завдань Мінцифри належить вжиття організаційних заходів щодо забезпечення сектору безпеки і оборони сучасними зразками робототехніки, безпілотних систем та інших інноваційних технологій, у тому числі подвійного та військового призначення.

Отже, з квітня 2025 року Мінцифри провадило діяльність з належно визначеними повноваженнями в сфері оборонних інновацій.

Ці зміни, серед іншого, надають Мінцифри повноваження визначати пріоритетні напрями розвитку робототехніки, роботизації, безпілотних систем та інших

⁷ Операційний план заходів з реалізації у 2025–2027 роках Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року №1351-р.

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України від 04 квітня 2025 р. № 386 «Про внесення змін до Положення про Міністерство цифрової трансформації України».

інноваційних технологій для потреб оборони, зокрема технологій подвійного та військового призначення.

Нормативно закріплене на сьогодні повноваження Мінцифри визначати пріоритети оборонних інновацій без участі Міноборони може призвести до невідповідності інноваційних рішень реальним потребам сектору безпеки і оборони та затримки їх впровадження внаслідок неузгодженості цивільного та військового сегментів.

Крім того, Закон № 2469 визначає основи національної безпеки та встановлює принципи, повноваження та механізми державної політики у сфері захисту суверенітету й територіальної цілісності. Ключовим елементом цієї системи є сектор безпеки і оборони — цілісна сукупність військових формувань, правоохоронних, розвідувальних та спеціальних органів, відповідальних за стримування загроз, оборону держави і підтримання громадської безпеки.

За таких умов Мінцифри є головним органом щодо розвитку оборонних інновацій, однак формально до сектору безпеки і оборони не належить.

Разом з тим Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр цифрової трансформації України входить до складу РНБО⁹ та Ставки Верховного Головнокомандувача¹⁰, що створює інституційні передумови для координації діяльності Мінцифри з органами сектору безпеки і оборони, які однак наразі не мають достатнього нормативного закріплення.

Законодавча невизначеність підстав для взаємодії з Міноборони, ГШ ЗСУ та іншими органами сектору безпеки і оборони зумовлює прогалини у координації дій та розмежування відповідальності.

Отже, нормативно-правові акти, які визначають питання розвитку інноваційної діяльності для потреб оборони, сформовані, проте повною мірою не узгоджені та містять прогалини у частині повноважень і міжвідомчої координації, що перешкоджає цілісному функціонуванню цієї системи.

У 2018 році Урядом¹¹ з метою підтримки стартапів та комерціалізації інноваційних розробок створена державна установа – Фонд розвитку інновацій, який фокусувався на загальних інноваціях для економічного зростання.

В умовах воєнного стану у 2022 році Фонд адаптовано до посилення його ролі в розвитку цифрових та оборонних технологій. Єдиний майновий комплекс Фонду передано зі сфери управління Мінфіну до Мінцифри¹², що мало забезпечити системну підтримку інновацій та технологій, орієнтованих на національну безпеку.

Розвиток інновацій та технологій для потреб оборони під час воєнного стану забезпечено Мінцифри завдяки функціональному залученню до процесів інноваційного розвитку Фонду, який став інструментом реалізації та розвитку національної оборонно-технологічної екосистеми України. Діяльність Фонду спрямована на підтримку проєктів, що створюють реальні прикладні технології для

⁹ Указ Президента України від 19 липня 2025 року '№ 501/2025.

¹⁰ Указ Президента України від 24 липня 2025 року № 546/2025 «Про зміни у складі Ставки Верховного Головнокомандувача».

¹¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2018 р. № 895-р «Про утворення Фонду розвитку інновацій».

¹² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. № 1204-р «Про передачу цілісного майнового комплексу Фонду розвитку інновацій до сфери управління Міністерства цифрової трансформації».

сектору безпеки і оборони, які вже сьогодні впливають на стійкість, мобільність та технологічну перевагу українських підрозділів.

Виділений Мінцифри для таких цілей Фонду фінансовий ресурс охоплює повний життєвий цикл оборонних розробок — від ранніх стадій, коли формуються ідея та команда, до рівнів прототипування, серійного виробництва й практичного застосування. Такий підхід дав змогу не лише підтримати окремі технології, а й сформувати масштабний ринок приватних оборонних інновацій, в якому сотні команд отримали можливість розвиватися, масштабуватися та працювати безпосередньо з військовими користувачами.

Постановою № 262 з березня 2024 року запроваджено механізм фінансування оборонних інновацій, що стало першим кроком у нормативному врегулюванні розвитку оборонних інновацій, та визначено окремий порядок надання фінансової підтримки розміром від 9 млн гривень. Гранти до 8 999,9 тис. грн мають реалізовуватися відповідно до положень, затверджених Фондом.

На виконання Постанови № 262 Фонд розробив систему внутрішніх документів, що регулюють організацію проведення конкурсів, умови грантових програм та моніторинг стану використання коштів¹³.

Отже, Фонд забезпечив затвердження внутрішніх документів, які регламентують процеси його діяльності у сфері розвитку інновацій та технологій для потреб оборони. Водночас подальшого розвитку потребують механізми постпроектного моніторингу стану реалізації розробок та його автоматизації.

Ці документи мають окремі недоліки, які впливають на ефективне виконання завдань.

Фонд діє відповідно до статуту, затвердженого наказом Мінцифри¹⁴ та погодженого Наглядовою радою. Статут передбачає утворення Наглядової ради, положення¹⁵ та персональний склад якої затверджує Мінцифри¹⁶.

До виключної компетенції Наглядової ради належить, зокрема, затвердження стратегічних напрямів роботи Фонду, програм(и) фінансування, правил та критеріїв відбору інноваційних проєктів.

Лише з 31.03.2025 нова редакція статуту Фонду¹⁷ визначила метою діяльності Фонду, серед іншого, розвиток та стимулювання інновацій і технологій для потреб оборони, а також виконання завдань Постанови № 262.

Як наслідок, до 31.03.2025 у частині статутних повноважень зберігалася нормативна невизначеність, що фактично означало роботу Фонду у сфері оборонних інновацій без належно визначеної мети.

¹³ Положення про Програму Brave1; Положення про грантову програму Brave1; Положення про умови проведення грантових конкурсів Brave1; Порядок проведення моніторингу за цільовим використанням коштів, наданих отримувачам грантів Фондом; Положення про моніторингову комісію Фонду; Порядок проведення моніторингових візитів Фондом.

¹⁴ Наказ Мінцифри від 31.03.2025 № 64.

¹⁵ Положення про Наглядову раду Фонду, затверджене наказом Мінцифри від 11.05.2023 № 55.

¹⁶ Пункт 6.2 статуту, затвердженого наказом Мінцифри від 12.12.2023 № 181.

¹⁷ Нова редакція статуту Фонду, затверджена наказом Мінцифри від 31.03.2025 № 64.

Положення про грантову програму до 27.08.2024 не містило чітко визначеної мети до затвердження оновленої редакції¹⁸, де вже передбачені фінансування прототипів, їх випробування та покращення технічних характеристик розробок. При цьому гранти не повинні надаватися для масштабування виробництва чи на проєкти, які вже допущені до експлуатації або кодифіковані за стандартами НАТО.

Отже, до 27.08.2024 не було встановлено мети спрямування коштів безповоротної фінансової підтримки у формі грантів.

З 01.01.2024 до 26.08.2024 без визначеної мети в Положенні про грантову програму Фондом укладено та профінансовано 157 договорів на загальну суму 154,3 млн гривень.

Положення про грантову програму до 25.02.2025 також не визначало пріоритетів і не містило вимог щодо конкретних оборонних потреб.

Водночас Порядок № 262 встановлює, що конкурси мають проводитися лише на основі письмових запитів уповноважених органів¹⁹, в яких визначаються вид розробки, TRL, тактико-технічні вимоги, суб'єкт випробувань та інші відомості. Ці запити фактично є механізмом визначення пріоритетності, однак у положеннях про грантові програми цей механізм Фондом не був встановлений.

Внаслідок невизначеності пріоритетів до 2025 року, були профінансовані розробки, які мають ринкові аналоги, зокрема:

- батарея до БПЛА PAWELL BATTERY — 1,18 млн грн;
- пропелери FPV-дронів (7 дюймів) — 1,18 млн грн;
- бокова планка Пікатінні — 1,02 млн грн;
- атравматичний ніж-стропоріз «СЛМ» — 2,0 млн гривень.

Лише 25 лютого 2025 року Наглядова рада затвердила оновлене Положення про грантову програму з переліком пріоритетних напрямів, необхідних для належної роботи цієї програми. До цього часу конкурсний відбір здійснювався без визначення пріоритетних напрямів для потреб оборони.

У період з 01.01.2024 до 24.02.2025, до того як в Положенні про грантову програму були формально визначені пріоритети, Фондом укладено 329 договорів на суму 507 млн грн відповідно до умов грантових програм.

Крім того, організаційно-розпорядчі документи Фонду не передбачають комплексного механізму звітування отримувачів грантів про впровадження інновацій та технологій у практичне застосування для потреб оборони, що ускладнює оцінку результатів фінансування грантових проєктів, а також верифікацію прогресу у досягненні його мети.

Стратегічні документи, такі як Стратегія нацбезпеки та Стратегія цифрової інновації, не містять конкретних індикаторів для моніторингу стану досягнення цілей.

В Операційному плані до Стратегії цифрової інновації передбачено лише один захід — проведення 10 інформаційно-комунікаційних заходів та визначення

¹⁸ Положення про грантову програму «Brave1» (п. 2.1), протокол засідання Наглядової ради від 27.08.2024 №84.

¹⁹ Відповідно до п. 6 Порядку № 262 уповноважені органи – це Міноборони, МВС, Генеральний штаб Збройних Сил, командування видів, родів військ (сил) Збройних Сил, орган військового управління Збройних Сил, відповідальний за організацію та провадження інноваційної діяльності (далі – орган управління Збройних Сил), Національна гвардія, Головне управління розвідки Міноборони, Адміністрація Держспецзв'язку, Адміністрація Держприкордонслужби, СБУ.

30 найкращих інноваційних проєктів для оборони протягом трьох років, однак без розподілу за роками, що ускладнює контроль за виконанням.

Паспорти бюджетної програми за КПКВК 2901060 на 2024–2025 роки містять результативні показники затрат, продукту та якості, які неповною мірою відповідають Загальним вимогам № 1536, що орієнтують розпорядників бюджетних коштів на відображення не лише кількісних результатів, а й оцінки впливу та досягнення цілей бюджетної програми.

У результаті акцент зроблений переважно на кількісних показниках (статутний капітал, кількість заявок, договорів та конкурсів), тоді як показники, що характеризують результативність впровадження інновацій у сфері оборони, не визначені. **При цьому показниками якості визначено розмір статутного капіталу та частку проєктів, що отримали фінансову підтримку.**

Внутрішні документи Фонду, зокрема Положення про грантову програму, обмежуються процедурними питаннями та кількісними метриками і не встановлюють цільових результативних показників для оцінки впливу профінансованих проєктів чи індикаторів кінцевого ефекту (наприклад, інтеграція розробок у виробництво або прийняття на озброєння).

Недосконалість внутрішнього контролю не дала змоги Мінцифри та Фонду визначити належні цільові результативні показники, що не забезпечує можливості здійснення внутрішньої оцінки досягнення результатів діяльності, а також звітування про їх виконання.

Звітність Фонду залишається формальною, орієнтованою на обсяги заходів та витрачених ресурсів, а не на досягнення результатів у розвитку оборонних технологій.

2. Досягнення результативних показників та запланованих результатів діяльності Фонду.

Заплановані результати діяльності Фонду за 2024 рік та відповідні результативні показники паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060 частково досягнуті.

Звіт Фонду за 2024 рік не містить структурованої інформації про передбачені та виконані заходи плану діяльності Фонду у 2024 році.

Показники якості паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060 відображають не динаміку досягнення мети та виконання завдань, а рівень наповнення статутного капіталу та відсоток профінансованих проєктів (освоєння коштів), що не відповідає Загальним вимогам Мінфіну²⁰.

Фондом станом на 31.12.2024 не використано 225,2 млн грн, 30.06.2025 – 1758,38 млн гривень.

Невиконання результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2901060 свідчить про окремі недоліки в організації процесів та реалізації функцій, покладених на Фонд.

Відповідно до законів²¹ про держбюджет на забезпечення діяльності Фонду бюджетною програмою за КПКВК 2901060 передбачені видатки:

- 2024 рік – 1 500,0 млн грн;
- 2025 рік – 5 759,14 млн грн (I півріччя 2025 року – 1 905,78 млн грн)²².

Мінцифри належне подання відповідних бюджетних запитів забезпечило²³.

Використання коштів державного бюджету для забезпечення функціонування Фонду регламентується Порядком № 1110.

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми за КПКВК 2901060 визначено Мінцифри.

Фінансування Фонду здійснюється шляхом спрямування Мінцифри бюджетних коштів на збільшення статутного капіталу Фонду. Статутний капітал постійно зростає, тоді як фактично кошти витрачаються на безповоротну грантову допомогу, що створює штучний розрив між задекларованим капіталом та реальними чистими активами Фонду.

Фонд використовує кошти за двома напрямками:

- надання фінансової підтримки (грантів);
- адміністративні витрати Фонду (оплата праці, оренда, послуги, матеріали тощо).

Кошти на поповнення статутного капіталу Фонду перераховувались Мінцифри на небюджетний рахунок Фонду, відкритий у Казначействі.

Інформація про використання коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2901060 у 2024 – I півріччі 2025 року надано у таблиці 1.

²⁰ п. 5 Загальних вимог

²¹ Закони України від 09 листопада 2023 року № 3460-IX «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та від 19 листопада 2024 року № 4059-IX «Про Державний бюджет України на 2025 рік».

²² План асигнувань загального фонду бюджету на 2025 рік, затверджений віце-прем'єр-міністром з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – Міністром Мінцифри М. Федоровим 08.01.2025.

²³ Листи Мінцифри від 20.09.2023 № 1/04-1-10841 та від 22.08. 2024 № 1/04-1-13740

Таблиця 1

Використання коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2901060 у 2024 – I півріччі 2025 року

млн грн

Період	Планові показники			Фактичні показники			Залишок невикористаних коштів
	надходження, всього	в тому числі:		використання, всього	в тому числі		Всього
		гран-ти	адміністративні витрати		гранти	адміністративні витрати	
2024 рік	1500,00	1422,89	77,11	1278,31	1229,43	48,86	221,69
I півріччя 2025 рік	1905,78	1758,98*	61,48*	730,27	680,46	49,81	1175,51
Всього	3405,78	3181,87	138,59	2008,58	1909,89	98,67	1397,20

* Відповідно до щомісячних заявок-розрахунків потреби у коштах на поповнення статутного капіталу Фонду.

Для провадження діяльності Фондом відкриті рахунки в банківських установах Приватбанку та Укргазбанку. На ці рахунки впродовж 2024 – I півріччя 2025 року повертались невикористані кошти від отримувачів грантів програми «Brave1», які знову спрямовувались на надання фінансової підтримки (грантів) та адміністративні витрати, а саме:

- у 2024 році повернено 10,06 млн грн, з них використано 6,57 млн грн²⁴, залишок невикористаних коштів на 31.12.2024 – 3,49 млн грн;
- у I півріччі 2025 року повернено 361,98 млн грн, з них використано 4,31 млн грн²⁵, залишок невикористаних коштів на 30.06.2025 – 357,67 млн гривень.

Отже, Фондом станом на 31.12.2024 не використано 225,2 млн грн, 30.06.2025 – 1758,38 млн гривень²⁶.

Плани діяльності Фонду на 2024 та 2025 роки Наглядовою радою²⁷ затверджені та визначають завдання за пріоритетністю, заходи, строки виконання, індикатори результативності та відповідальних осіб.

Звіт Фонду за 2024 рік не містить структурованої інформації про передбачені та виконані заходи плану діяльності Фонду у 2024 році, що унеможливає надання на підставі цього документа зовнішнім користувачам повної всебічної інформації про оцінку досягнення запланованих результатів.

Фактичне досягнення результативних показників відображено лише в звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060 за 2024 рік. Інших результативних показників використання коштів на інновації в сфері оборони немає.

Інформація щодо виконання результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2901060 у 2024 році наведена в таблиці 2.

²⁴ Використано на гранти 0,31 млн грн, адміністративні витрати – 6,26 млн гривень.

²⁵ Використано на гранти 2,08 млн. грн, адміністративні витрати – 2,23 млн гривень.

²⁶ Обсяг невикористаних коштів на 31.12.2024 – (221,69 + 3,49) млн грн; на 30.06.2025 – (221,69 + 3,49 + 1175,51 + 357,67) млн гривень.

²⁷ Протоколи № 71 (від 28.12.2023) та № 94 (від 26.12.2024)

Таблиця 2

Виконання результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2901060 у 2024 році

Групи	Показник бюджетної програми	План	Факт	Відхилення	% виконання
Затрати	Збільшення статутного капіталу Фонду, млн грн	469,7	1 969,7	+1 500,0	419,4
Продукт	Заявки, що отримали позитивний висновок, од.	560	337	-223	60
Продукт	Укладені грантові договори, од.	564	289	-275	51
Продукт	Проведені грантові конкурси, од.	4	1	-3	25
Якість	Розмір статутного капіталу на кінець поточного року, млн грн	1969,7	1969,7	-	100
Якість	Частка проєктів, що отримала фінансову підтримку, %	100	84,9	-15,1	85

Показник затрат виконаний, проте він характеризує лише поповнення статутного капіталу Фонду.

Показники продукту виконані на 25–60 % і не охоплюють кінцевих результатів інноваційної діяльності (кількість створених або впроваджених розробок тощо).

Показники якості:

- статутний капітал на кінець року досяг рівня 100 %, але такий показник не є індикатором рівня реалізації проєктів, оскільки вимірює лише обсяг витрат;
- частка проєктів, що отримала фінансову підтримку, – 85 %.

Показники якості паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060 відображають не динаміку досягнення мети та виконання завдань, а рівень наповнення статутного капіталу та відсоток профінансованих проєктів (освоєння коштів), що не відповідає Загальним вимогам²⁸.

Показники ефективності в паспорті бюджетної програми за КПКВК 2901060 головним розпорядником не визначені.

Заплановані результативні показники продукту та якості частково досягнуті, виконання коливається від 25 % до 85 %.

Аудит встановив, що Мінцифри та Фонд здійснюють моніторинг результативності заходів із розвитку інновацій та технологій для потреб оборони. Для цього Фонд збирає інформацію щодо розвитку грантової програми BRAVE1 у сфері безпілотних та роботизованих систем, засобів зв'язку, РЕБ та інших. Ця інформація стосується кількості компаній, розроблених рішень і проєктів, що пройшли кодифікацію та застосовуються Силами безпеки і оборони, і формується як окремі статистичні або описові показники (кількість учасників, розробок, факт кодифікації окремих рішень тощо) та надається Мінцифри.

²⁸ пункт 5 Загальних вимог

Водночас ці дані мають несистемний характер і не поєднані в єдину систему результативних показників. Зазначена інформація формується переважно як описова та не містить визначених результативних показників, які підлягають регулярному моніторингу, верифікації та звітуванню.

За таких умов наявна у Мінцифри та Фонду інформація не може бути використана як повноцінна база для системного моніторингу, верифікації результатів та звітування про ефективність грантової підтримки у сфері оборонних інновацій.

3. Прозорість та об'єктивність оцінки та відбору інноваційних проєктів.

Прозорість висвітлення інформації

Прозорість оцінки та відбору інноваційних проєктів Фонду повною мірою не забезпечена.

Обмеження доступу до інформації про оборонні розробки в умовах воєнного стану є необхідним безпековим заходом, проте наявний дисбаланс між дотриманням вимог до безпеки та принципів підзвітності.

Незабезпечення повного доступу до загальних нормативних та розпорядчих документів зумовило функціонування моделі з недостатнім рівнем прозорості. Незатвердження Фондом інформаційної політики та нечітка регламентація рівнів доступу призвели до необґрунтованої мінімізації публічності.

Вимоги до прозорості діяльності Фонду базуються на законодавчих та внутрішніх вимогах до підзвітності. Зокрема, згідно зі статутом Фонд «провадить свою діяльність на засадах законності, прозорості, відкритості, неупередженості та гласності» (п 1.2).

Враховуючи вимоги власного статуту щодо діяльності на засадах прозорості та гласності, а також високий суспільний інтерес до ефективності витрачання ресурсів на оборону, діяльність Фонду має узгоджуватися із загальними принципами демократичного цивільного контролю (підзвітність, прозорість), визначеними статтею 4 Закону України «Про національну безпеку України». Практика обмеження доступу до несекретної адміністративної інформації не забезпечує дотримання цих принципів та власного статуту.

Попри окреслені принципи, Фонд не забезпечує належного дотримання вимог до прозорості, оскільки процес відбору за напрямками «Гранти» та «Конкурси» за архітектурою реалізований як внутрішній і непублічний.

Ключовим системним недоліком управління прозорістю є незабезпечення чіткої класифікації та розмежування інформації на чутливу та публічну адміністративну. До інформації з обмеженим доступом²⁹ належать, зокрема, персональні дані розробників, тактико-технічні характеристики виробів та локації виробничих потужностей.

Фонд фактично не забезпечив доступу до публічної інформації, яка не має безпекових ризиків, зокрема до ключових регламентуючих документів — Положення про грантову програму, Антикорупційної політики, Умов користування вебпорталом, доступ до яких наразі надається виключно зареєстрованим користувачам. Неопублікування Фондом документів, що містять процедурні норми та умови участі у грантових програмах, створює необґрунтовані бар'єри для потенційних учасників та суперечить власним статутним принципам гласності.

Реалізація інформаційної діяльності, що здійснюється через вебпортали usf.com.ua (офіційний портал Фонду) та bravel.gov.ua (портал Bravel), також не сприяє забезпеченню належного доступу до публічної інформації:

²⁹ Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII «Про інформацію».

- офіційний портал Фонду містить технічні недоліки, які призводять до некоректного функціонування системи пошуку та навігації. Спроби доступу до інформації через пошук в системі видають помилки («Post not found»);
- портал Brave1 має виражену маркетингову структуру: загальний розділ з нормативними актами не сформований, регламенти розпорошені або приховані за процедурою реєстрації.

Фондом не розроблена та не запроваджена єдина формалізована інформаційна політика, яка б чітко регламентувала рівні доступу до інформації. У результаті мінімізовано публічність без офіційного визначення режимів доступу до інформації.

У частині дотримання вимог щодо оприлюднення інформації та запровадження механізмів публічного контролю встановлено невідповідність критеріям аудиту. Інформація про детальні умови конкурсів та критерії оцінювання у вільному доступі не оприлюднюється.

Процес оцінки інноваційних проєктів за конкурсами

Система прийняття рішень про відбір проєктів загалом об'єктивність забезпечує, однак потребує вдосконалення.

Критерії оцінювання інноваційних проєктів за грантовими конкурсами визначені та вимірювані.

Механізм ухвалення рішень Наглядовою радою їх обов'язкового застосування не передбачає.

Дискреційний характер відбору повною мірою об'єктивність не забезпечує, що зумовлює ризики суб'єктивного впливу та послаблення прозорості.

Недосконалість умов грантових договорів створює можливість тривалого користування коштами у разі їх повернення без досягнення мети.

На виконання вимог Порядку № 262 Наглядовою радою затверджено Положення про умови проведення грантових конкурсів Brave1³⁰.

Порядок № 262 та Положення про умови проведення грантових конкурсів Brave1 визначають правила проведення конкурсного відбору та оцінку інноваційних проєктів (схема 2), включно з:

- процедурою подання та попереднього розгляду заявок;
- критеріями оцінки проєктів, що претендують на фінансування;
- механізмом роботи експертних та конкурсних комісій;
- порядком ухвалення рішень про надання грантів;
- формою та змістом договорів про надання фінансової підтримки;
- умовами моніторингу стану виконання зобов'язань отримувачами грантів.

³⁰ Положення про умови проведення грантового конкурсу Brave1 № 1, затверджене протоколом засідання Наглядової ради від 07.06.2024 №81, Положення про умови проведення грантового конкурсу Brave1 № 2-4, затверджене протоколом засідання Наглядової ради від 05.12.2024 № 91 (зі змінами, внесеними протоколами засідання Наглядової ради від 23.12. 2024 № 93, від 25.02.2025 № 99).

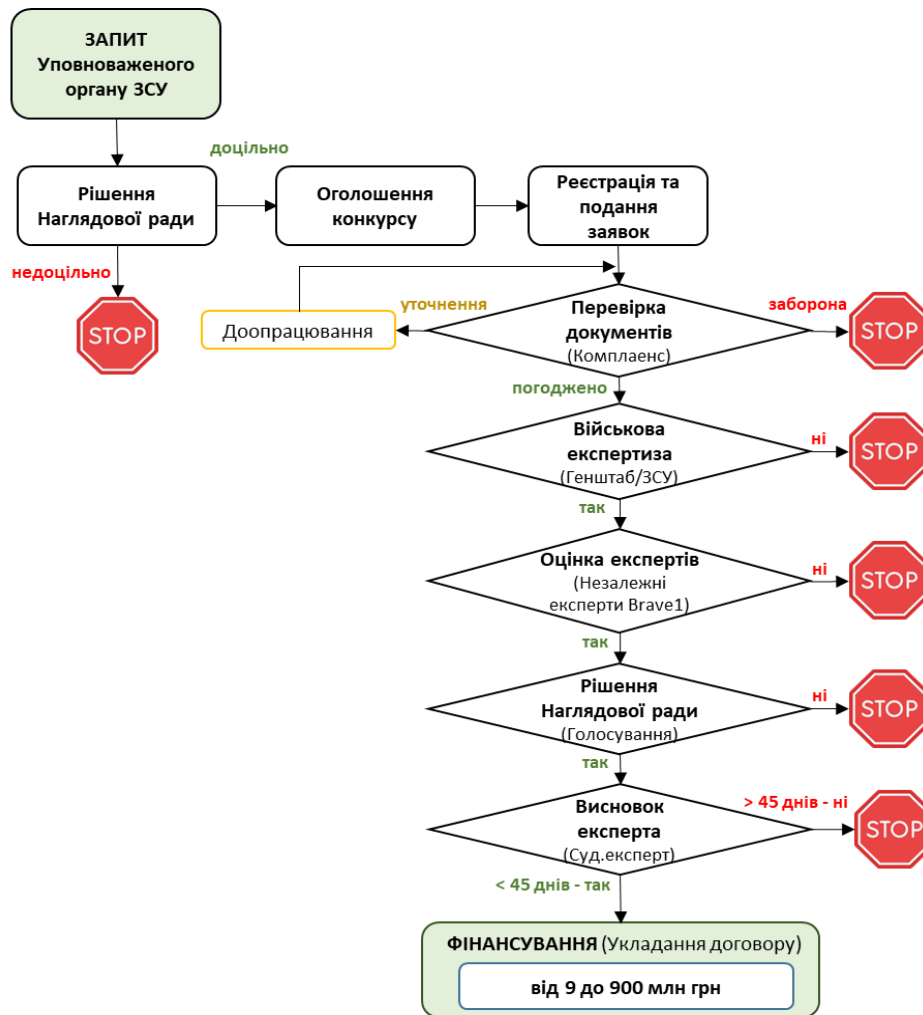

Схема 2. Процес отримання фінансування за конкурсом

Відповідно до пунктів 10–16 Порядку №262 умови грантового конкурсу містять критерії оцінювання заявок, їх кількісні параметри (рівні готовності розробок, тактико-технічні вимоги, кваліфікаційні вимоги до розробників), порядок оцінювання конкурсною комісією та прийняття рішення Наглядовою радою про надання гранту.

При цьому Порядок № 262 передбачає, що Наглядова рада приймає рішення шляхом голосування, а вимога щодо врахування експертного рейтингу не зобов'язує її обирати переможців згідно з цим рейтингом. **Це неповною мірою забезпечує об'єктивність при ухваленні Наглядовою радою рішень про фінансування проектів, які отримали нижчу оцінку, ніж інші розробники, включені до рейтингового списку (в двох з чотирьох конкурсів).**

Зазначене пов'язане з редакцією норми пункту 16 Порядку № 262 (використання слова «враховується», а не, наприклад, слів «ґрунтується на») та можливістю проведення конкурсів за кількома секціями (типами озброєння) одночасно, а не в кожній окремо.

У 2024 році – I півріччі 2025 року Фонд провів чотири конкурси Brave1 та за результатами уклав 10 договорів на загальну суму 2 246,6 млн гривень.

Аудитом охоплено всі ці договори та процеси проведення конкурсів.

Процес оцінки розробок формально забезпечував об'єктивність. Конкурсна комісія (п'ять експертів) виставляла оцінки незалежно, результати фіксувались у рейтингових таблицях.

У процесі оцінки інноваційних проєктів при проведенні конкурсів виявлено випадки фінансування проєктів із нижчим рейтингом, при цьому проєкти з вищим рейтингом не враховувались, відповідні обґрунтування не надавались.

Наприклад, у конкурсі № 2 гранти для фінансування отримали проєкти із нижчим рейтингом (20,2 бала та 18,8 бала), тоді як пропозиції з вищим (24,6 бала та 22,4 бала) відхилені³¹.

Крім того, на підставі рішення Наглядової ради укладено договір та надано грант (частина) в розмірі 357,4 млн гривень.

Через 186 днів на підставі листа грантоотримувача³² про можливість виконання ним зобов'язань за власні кошти, укладена додаткова угода³³, припинені зобов'язання за основним договором та повернені кошти.

Отже, недосконалість умов грантових договорів призвела до тимчасового користування коштами грантоотримувачем у сумі 357,4 млн грн протягом 186 днів.

Процес оцінки інноваційних проєктів за грантовими програмами

Система ухвалення рішень про відбір проєктів загалом об'єктивність забезпечує, однак потребує вдосконалення.

Критерії оцінювання інноваційних проєктів за грантовими програмами визначені та вимірювані.

Неоприлюднення методики оборонної експертизи та неможливість заявників ознайомитися з її критеріями та визначенням рівнів оцінок не дають змоги здійснити незалежну перевірку результатів, посилюють ризики суб'єктивності та зменшують прозорість процесу.

Крім того, пунктом 9.5.4 Положення про грантову програму передбачено прийняття рішень Наглядовою радою про фінансування заявки розробника або про відмову без зазначення причин. Це вказує на елементи дискреційного характеру відбору та створює ризики суб'єктивного впливу, послаблення прозорості.

Недостатнє документування процесу (зокрема відсутність матеріалів пітчів), окремі факти недостатньо обґрунтованого фінансування масштабування виробництва, а також можливий поділ витрат, що обумовлював ризики непрямого перевищення встановлених лімітів, свідчать про недосконале управління.

³¹ Протокол засідання від 25.02.2025 № 99.

³² Лист від 17.04.2025 № 698.

³³ Додаткова угода від 12.05.2025 № 1/1.

Ухвалення рішень без обґрунтування та затвердження великих пакетів заявок у стислі терміни продукують ризики суб'єктивності, знижують прозорість процесу і довіру до конкурсної процедури.

Недосконалість умов грантових договорів створює можливість тривалого користування коштами у разі їх повернення без досягнення мети.

Процес оцінки інноваційних проєктів здійснювався відповідно до Положення про програму та Положення про грантову програму (схема 3).

Ці документи встановлюють дворівневу систему оцінки заявок (за участі незалежних експертів Brave1 та профільних військових фахівців), визначають параметри оборонної експертизи та процедури прийняття рішень і контролю, формуючи основу для подальшого аналізу фактичного виконання процедур та виявлення системних відхилень.

Оборонна експертиза (ГШ ЗСУ) здійснюється за чотирма параметрами: інноваційність, технічний рівень, поточний рівень готовності (TRL) та виробничі спроможності, з максимальною оцінкою 9 балів і позитивним результатом від 4 до 9 балів.

Водночас шкала оцінювання та описові рівні призначення балів (в яких випадках 1, в яких 9), методика підрахунку балів чи вимоги до підтвердних матеріалів не оприлюднені, що унеможлиблює розуміння конкурсантами коректності оцінки та перевірку.

Експертне оцінювання Brave1 проводиться трьома незалежними експертами за шкалою від 0 до 5 балів за категоріями: матеріальний вплив (оцінка того, наскільки грант прискорить розвиток технології); досяжність KPI (реалістичність задекларованих показників ефективності); якість документації (для грантів понад 2 млн грн), та оцінюється обґрунтованість витрат та технічний опис.

Методика оцінювання передбачає розрахунок середнього арифметичного бала, що має мінімізувати вплив суб'єктивного фактору окремого оцінювача. Опис рівнів оцінки є чітким, конкретним та мінімізує ризик різного нарахування балів експертами.

Положення про грантову програму та Положення про експертів Brave1 регламентують відбір, вимоги та принципи роботи експертів і дають змогу припинити їхні повноваження, але не встановлюють їх відповідальності та зобов'язання надавати аргументацію своєї оцінки.

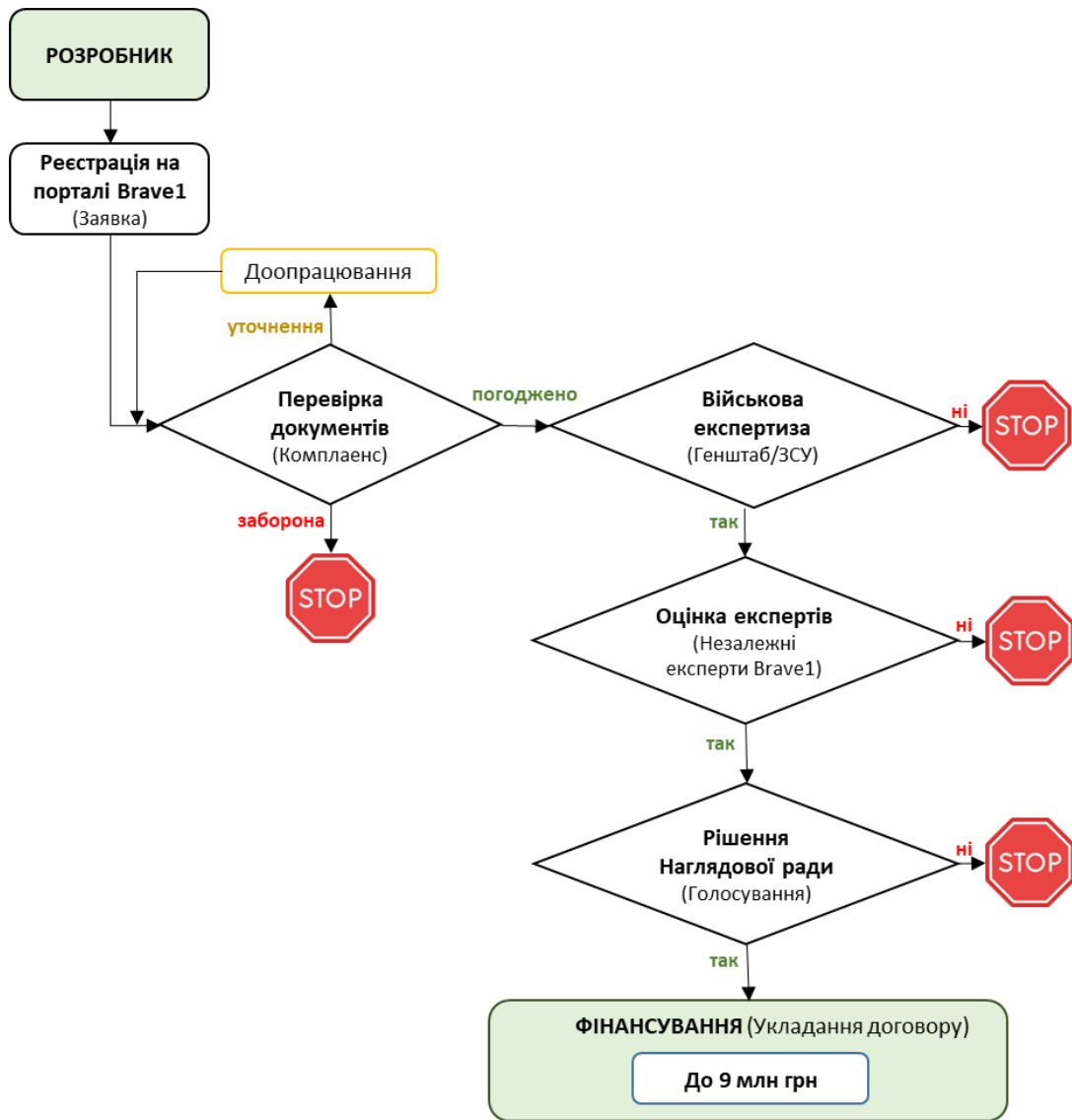

Схема 3. Процес отримання грантів

У період, охоплений аудитом, Фонд у межах грантових програм уклав 437 грантових договорів на загальну суму 745,0 млн гривень.

За результатами рандомного відбору досліджені процедури відбору інноваційних проєктів у 2024 – I півріччі 2025 року за 34 договорами.

За заявками № 373 та № 260, незважаючи на застереження експертів (відсутність критично важливих компонентів, залежність від імпорتنих поставок, несертифікованість продукту, ризик непрозорого використання коштів), Наглядова рада без обґрунтування ухвалила рішення про надання грантів та Фондом укладені договори на суму 1 018,7 тис. грн та 945,3 тис. грн відповідно.

У подальшому ці договори розірвані Фондом через ненадання звітності та доступу до підтвердних документів.

Фондом прийнято рішення про повернення грантоотримувачем коштів у повному обсязі.

Отже, недосконалість умов грантових договорів призвела до тимчасового користування коштами у сумі 1018,7 тис. грн та 945,3 тис. грн відповідно.

Такі дії свідчать про недосконалість внутрішнього контролю Фонду та неефективність механізмів захисту фінансових інтересів держави.

Наглядовою радою застосовувалась практика, яка фактично унеможлиблювала здійснення якісного нагляду. Наприклад, 02.05.2024 **за 2 години затверджено³⁴ 90 заявок на суму 65,0 млн грн (у середньому 1,3 хв на одну заявку з урахуванням всіх питань порядку денного)**, 27.08.2024 за 2 години³⁵ – 57 заявок на суму 98,9 млн грн (**у середньому 2,1 хв на одну з урахуванням всіх питань порядку денного**).

Хоча пунктом 3 Положення про Наглядову раду передбачено направлення членам письмового повідомлення про порядок денний за чотири дні до засідання, це не зобов'язує їх ознайомлюватись з матеріалами та опрацьовувати кожну заявку індивідуально.

У пакетах до фінансування одночасно включалися розробки з різним рівнем складності: від простих (стропорізи, акумулятори, пропелери) до складних (БПЛА, РЕБ, багатоцільові наземні роботизовані комплекси).

Такий підхід до ухвалення рішень створював ризики фінансування малоперспективних проєктів.

Формування пакетів свідчить про ризики формального розгляду: Наглядова рада фактично затверджує списки без аналізу технічних деталей, ризиків та зауважень експертів.

Рішення Наглядової ради про затвердження заявок до фінансування наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Протокольні рішення Наглядової ради про затвердження заявок до фінансування

№	Засідання Наглядової ради Фонду, затверджене протоколом	Регламент проведення засідання (дата та години)	Протокольню затверджена кількість заявників (заявок)	Кількість укладених грантових договорів	Сума укладених грантових договорів, тис. грн
1	від 02.05.2024 №78	02.05 (16:00–18:00)	90	73	64 959,7
2	від 30.05.2024 №80	30.05 (16:00–18:00)	9	8	7 688,1
3	від 26.07.2024 №83	25.07 (10:00) – 26.07 (19:00)	31	30	53 209,8
4	від 27.08.2024 №84	27.08 (16:00–18:00)	57	57	98 930,5
5	від 17.09.2024 №85	17.09 (14:00–16:00)	19	18	28 332,1
6	від 06.11.2024 №88	05.11 (16:00) – 06.11 (18:00)	28	25	36 750,1

³⁴ Протокол засідання № 78.

³⁵ Протокол засідання № 84.

Продовження таблиці 3

№	Засідання Наглядової ради Фонду, затверджене протоколом	Регламент проведення засідання (дата та години)	Протокольнo затверджена кількість заявників (заявок)	Кількість укладених грантових договорів	Сума укладених грантових договорів, тис. грн
7	від 21.11.2024 №90	21.11 (16:00–18:00)	14	12	18 898,5
8	від 05.12.2024 №91	05.12 (16:00–17:00)	10	9	14 247,6
9	від 19.12.2024 №92	17.12 (16:00) – 19.12 (10:30)	21	20	31 299,6
10	від 13.01.2025 №95	13.01 (17:00–17:30)	14	13	24 798,6
11	від 25.02.2025 №99	25.02 (17:00–19:30)	16	15	22 969,0
12	від 14.03.2025 №101	14.03 (16:00–18:00)	29	28	34 218,9
ВСЬОГО			338	308	436 302,5

Процес відбору інноваційних проєктів здійснювався в окремих випадках без необхідного обґрунтування, а саме:

оцінки експертів Brave1 заявки № 467 суперечили одна одній: один експерт вказував на відсутність прототипу (TRL 3), інший – прототип готовий до масштабування (TRL 8). Попри ці невідповідності Наглядова рада без аргументації затвердила фінансування на суму 1983,2 тис. грн;

у заявці №412 заявник декларував рівень готовності розробки TRL 7 (демонстрація працездатності прототипу технології (продукту) в операційному середовищі) і визначав мету отримання гранту – «на завершення ДКР», що фактично відповідає нижчому TRL. Експерт Brave1 підтвердив недоцільність фінансування через завершеність готового продукту. Попри ці невідповідності Наглядова рада без аргументації затвердила фінансування на суму 985,76 тис. грн;

за заявкою № 365 фінансування розробки у сумі 1016,0 тис. грн затверджене, незважаючи на застереження оборонної експертизи та експертів Brave1;

один із заявників придбав обладнання за трьома грантовими договорами, що обумовлює ризики непрямого перевищення встановлених лімітів грантового фінансування. Зокрема, вартість лазерного верстата Alistra (3 280,0 тис. грн) розподілена між трьома заявками (№№665, 657, 759); подібно частинами профінансовані листогиб Yawei (2 180,0 тис. грн) за заявками №659 та №759, а також малярна камера (2 608,66 тис. грн) за заявками №799 та №789. Таке поділ витрат фактично дав змогу придбати капітальне обладнання понад установлені ліміти, що порушує вимоги до прозорості та обмеження щодо недопущення масштабування виробництва.

Положення про грантову програму вимагає обов'язкового проведення Наглядовій раді презентації (пітчу) для заявок на суму понад 2 млн грн³⁶ (у попередніх редакціях Положення від 4 млн грн³⁷). Фондом не надано жодного документального

³⁶ Положення про грантову програму Brave1 в редакції від 10.02.2025 № 97 (п. 9.5.3).

³⁷ Положення про грантову програму Brave1 в редакції від 02.05.2024 № 78 (п. 4.4. (е)).

підтвердження (відеозапису, аудіозапису, стенограми) проведення таких пітчів. **Всього немає документальних підтверджень проведення пітчей для 33 грантових угод на загальну суму понад 172 млн гривень.**

За інформацією об'єкта контролю³⁸, матеріали, представлені під час пітч-презентацій, не зберігаються через відсутність технічних можливостей для архівування такого обсягу чутливої інформації та її захисту.

Однин із заявників, який декларував TRL 8–9 (готовність до серійного виробництва), **отримав 6 грантів на 12 млн гривень.** Усі кошти використані на закупівлю промислового обладнання без удосконалення технологій.

Експерти Brave1 зазначали, що грант не сприяє розвиткові розробки, а лише стабілізує виробництво. Незважаючи на це, заявки Наглядовою радою схвалені, що **не відповідало меті програми – підтримка розвитку інновацій, а не фінансування виробничого обладнання.**

За травень 2024 – березень 2025 року затверджено 338 заявок на суму 436,3 млн гривень. Фактичний час проведення засідань Наглядової ради свідчить про ризики для належного розгляду цих заявок.

Загалом система прийняття рішень про відбір проєктів об'єктивність забезпечує, однак потребує вдосконалення.

---

³⁸ Інформація Фонду від 17.11.2025 т№ 01/04-1470.

4. Захищеність інтересів держави під час укладення та виконання грантових договорів.

Захист економічних інтересів держави

Мінцифри та Фондом повноцінних механізмів захисту економічних інтересів держави під час організації та виконання заходів щодо розвитку інновацій і технологій для потреб оборони не запроваджено.

Відповідно до статті 7 Бюджетного кодексу бюджетна система України ґрунтується, серед іншого, на принципі ефективності та результативності (усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів).

Економічні інтереси держави в межах грантових договорів можуть полягати, зокрема, у набутті прав на інтелектуальну власність, отриманні роялті, фіксації права держави на безоплатне чи пільгове використання створених технологій у некомерційних оборонних цілях або встановленні пріоритетного доступу оборонних структур до створених рішень.

Аналіз укладених Фондом грантових договорів показав, що умови договорів встановлюють вимоги до заявника щодо дотримання процедур, але не забезпечують економічних державних інтересів внаслідок невстановлення механізмів участі в результатах розробок.

Відповідно до розділу 6 типового грантового договору всі майнові та інтелектуальні права на створені розробки належать заявникові, якщо він сам не вирішить інакше. Договори не містять жодних положень про надання державі невиключної ліцензії (тобто дозволу на використання об'єкта інтелектуальної власності без виключення права власника надавати подібні дозволи іншим особам та без сплати роялті чи інших винагород), спеціального доступу, пільгових умов постачання або зобов'язання забезпечити пріоритетність оборонного споживача.

Єдиними обов'язками отримувача є публічне зазначення підтримки Фонду та проходження продуктового моніторингу, які не дають державі реальних прав на використання технологій.

Грантові договори не забезпечують державі майнових прав на інтелектуальну власність, створену за рахунок бюджетних коштів, та не містять механізмів безоплатного чи пільгового використання результатів розробок у разі наявності потреби в секторі безпеки і оборони.

Для поліпшення ефективності управління результатами інноваційних проєктів, профінансованих за рахунок коштів Фонду, доцільно розглянути кращі світові практики з цього питання.

Програма ЄК EU Horizon Europe Model Grant Agreement (MGA, 2021–2027)³⁹, хоча залишає права на інтелектуальну власність за отримувачем гранту, водночас

³⁹ Model Grant Agreement (MGA) Horizon Europe: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/agr-contr/unit-mga_he_v1.1_en.pdf

передбачає невиключну, безоплатну, безстрокову ліцензію на використання результатів для потреб державної політики, зокрема в оборонній сфері.

ЄК забезпечує прозорість і повернення інвестицій через обов'язковий план експлуатації результатів (Exploitation Plan⁴⁰), який детально описує подальшу комерціалізацію, ліцензування або передачу прав.

У разі невиконання цього плану, ЄК має право вимагати додатковий доступ або передати результати іншим виконавцям, що мінімізує ризик втрати стратегічних технологій, створених за кошти платників податків ЄС.

У США програма DARPA SBIR/STTR (у редакції 2025 року)⁴¹ передбачає державне фінансування розробок з повним збереженням інтелектуальної власності за малими інноваційними компаніями, але з автоматичним наданням урядові Government Purpose Rights⁴² – необмеженої за часом безоплатної ліцензії на використання технології в державних, у тому числі оборонних, цілях без додаткових платежів.

DARPA у США вимагає від компаній обов'язковий Transition Plan⁴³, який визначає шлях технології до виробництва або інтеграції в систему національної безпеки.

Першочерговим елементом захисту державних економічних інтересів може бути включення до грантових договорів чітких положень про надання державі невиключної безоплатної ліцензії на використання результатів розробки для оборонних цілей, а також підтверджень, прив'язаних до впровадження інноваційних розробок у сфері оборони.

Захист безпекових інтересів держави

Мінцифри та Фондом повноцінного механізму захисту безпекових інтересів держави під час організації та виконання заходів щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони не запроваджено.

Положення грантових договорів забезпечують лише короткостроковий контроль за гарантуванням безпекових інтересів держави на етапах відбору та виконання проєктів.

Аналіз грантових договорів виявив відсутність надійного механізму управління ризиками щодо роботи з чутливими технологіями подвійного призначення (за потреби, допуск до державної таємниці, посилений контроль за передачею технологій третім особам, обмеження доступу до технологій, обов'язкове погодження публікацій з компетентними органами (СБУ, Міноборони), заборона розкриття технічних характеристик без дозволу).

Хоча Фонд і має право передавати технічну інформацію державним органам, але визначених договором зобов'язань щодо спеціального режиму захисту такої інформації, окрім загального режиму конфіденційності, який може бути недостатнім у період дії воєнного стану, не передбачено.

⁴⁰ Horizon Europe Work Programme 2025: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2025/wp-14-general-annexes_horizon-2025_en.pdf

⁴¹ DARPA SBIR/STTR: <https://www.darpa.mil/work-with-us/communities/small-business/sbir-sttr-overview>

⁴² SBIR/STTR про Data Rights: <https://www.defensesbirstr.mil/Data-Rights/>

⁴³ DARPA Small Business Programs Office: <https://www.darpa.mil/sites/default/files/attachment/2025-07/transition-and-commercialization-guide.pdf>

Нерегламентація роботи з інформацією з обмеженим доступом створює ризики компрометації тактико-технічних характеристик інноваційних рішень. Відповідно до внутрішніх нормативних актів Фонд не має режимно-секретного підрозділу, спеціальний безпековий моніторинговий механізм не функціонує, що ускладнює системний захист чутливих даних.

Разом з тим в 2025 році ситуація із запровадженням заходів безпеки щодо захисту державної таємниці значно покращилась. Зокрема, Фондом погоджено з Мінцифри⁴⁴ та СБУ⁴⁵ створення режимно-секретного підрозділу. Для проведення секретних робіт у Фонді обладнане режимне приміщення. З метою забезпечення умов для робіт з матеріальними носіями секретної інформації відповідно до вимог законодавства⁴⁶ проведено комплекс заходів з його облаштування та обстежено на придатність для проведення секретних робіт⁴⁷.

Постпроектний моніторинг обмежується обов'язком зберігати документацію протягом трьох років і не передбачає обов'язкових перевірок фактичного використання технологій, аудиту щодо передачі технології третім сторонам, контролю за її експортом чи оцінку ризиків подвійного використання.

Не встановлені також вимоги щодо повідомлення держави про продаж, ліцензування або передачу прав на розробку іноземним суб'єктам чи перевірки щодо змін у структурі власності отримувача гранту і тексті грантового договору та в процедурах постпроектного моніторингу.

Після завершення дії договору держава втрачає контроль над подальшою долею технології, що створює високі ризики втрати технологій оборонного значення.

У цьому контексті варто відмітити американську практику: передача прав третій стороні здійснюється лише за згодою Міністерства оборони США, що запобігає витоку стратегічних технологій і забезпечує державі довгостроковий контроль та вигоду⁴⁸.

Світова практика (US ITAR⁴⁹/EAR⁵⁰, EU Dual-Use Regulation 2021/821 зі змінами 2025 року⁵¹, ізраїльська програма Yozma⁵²) демонструє ефективний захист у цій сфері, що досягається шляхом здійснення постійного експортного контролю, передбачення права держави на примусову ліцензію та заборону передачі технологій без дозволу навіть після гранту, без стримування розвитку інновацій.

⁴⁴ Лист Мінцифри від 30.06.2025 р. № 1/20/2-9672.

⁴⁵ Лист СБУ від 25.07.2025 р. №26/1/2-8366дск.

⁴⁶ ДСТУ 9312-2024 Настанова з облаштування приміщень для зберігання матеріальних носіїв секретної інформації та роботи з ними. Порядок організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2013 року № 939.

⁴⁷ акт придатності від 17.11.2025 р. № 185.

⁴⁸ DFARS 252.227-7018: <https://www.acquisition.gov/dfars/252.227-7018-rights-other-commercial-technical-data-and-computer-software%E2%80%94small-business-innovation-research-program-and-small-business-technology-transfer-program>

⁴⁹ International Traffic in Arms Regulations: <https://www.justice.gov/archives/jm/criminal-resource-manual-18-international-traffic-arms-regulations>

⁵⁰ US EAR (Export Administration Regulations): <https://www.bis.gov/regulations/ear>

⁵¹ EU Dual-Use Regulation 2021/821 (зі змінами 2025): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0821>

⁵² Israel Innovation Authority Yozma Fund 2.0: <https://innovationisrael.org.il/en/programs/yozma-fund/>

ВИСНОВКИ

Розвиток інновацій у сфері оборони до 2025 року здійснювався без відповідної державної стратегії.

Стратегія цифрової інновації з визначеними пріоритетами, цілями, завданнями та шляхами досягнення розвитку інновацій і технологій для потреб оборони схвалена тільки наприкінці 2024 року. Цей документ охоплює цифровий сегмент оборонних інновацій і не включає інших аспектів розвитку оборонних технологій.

У 2023 році за ініціативою Мінцифри започатковано проєкт Brave1 — розвиток військових технологій. Нормативно-правовими актами термін Brave1 та межі його застосування наразі не визначені.

Нормативні акти в частині повноважень і міжвідомчої координації залишаються неповними та неузгодженими.

З квітня 2025 року Мінцифри провадить діяльність з належно визначеними повноваженнями у сфері оборонних інновацій.

Фактично Мінцифри є головним органом щодо розвитку оборонних інновацій, але формально до сектору безпеки і оборони не належить.

Разом з тим Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр цифрової трансформації України входить до складу РНБО⁵³ та Ставки Верховного Головнокомандувача⁵⁴, що створює інституційні передумови для координації діяльності Мінцифри з органами сектору безпеки і оборони, які наразі не мають достатнього нормативного закріплення.

Нормативно закріплене на сьогодні повноваження Мінцифри визначати пріоритети оборонних інновацій без участі Міноборони може призвести до невідповідності інноваційних рішень реальним потребам сектору безпеки і оборони та затримки їх впровадження внаслідок неузгодженості цивільного та військового сегментів.

Фонд внутрішні регламенти затвердив, проте до березня 2025 року в частині статутних повноважень зберігалася нормативна невизначеність, що фактично означало роботу Фонду у сфері оборонних інновацій без належно визначеної мети.

У 2024–2025 роках, до того як в Положенні про грантову програму були формально визначені пріоритети, Фондом укладено 329 договорів на суму 507 млн грн відповідно до умов грантових програм.

Організаційно-розпорядчі документи Фонду не передбачають комплексного механізму звітування отримувачів грантів про впровадження інновацій та технологій у практичне застосування для потреб оборони, що ускладнює оцінку результатів фінансування проєктів, а також верифікацію прогресу у досягненні його мети.

У 2024 році — I півріччі 2025 року Фонд провів чотири конкурси Brave1 та за результатами уклав 10 договорів на загальну суму 2246,6 млн гривень. Крім того, за

⁵³ Указ Президента України від 19 липня 2025 року № 501/2025

⁵⁴ Указ Президента України від 24 липня 2025 року № 546/2025 «Про зміни у складі Ставки Верховного Головнокомандувача»

грантовою програмою Brave1 Фонд уклав 437 грантових договорів на загальну суму 745,0 млн гривень.

Фінансування Фонду здійснюється шляхом спрямування Мінцифри бюджетних коштів на збільшення статутного капіталу Фонду.

При цьому статутний капітал постійно зростає, тоді як фактичні кошти витрачаються на безповоротну грантову допомогу, що створює штучний розрив між задекларованим капіталом та реальними чистими активами Фонду.

У 2024 році – I півріччі 2025 року на збільшення статутного капіталу Фонду спрямовано бюджетних коштів у сумі 3405,78 млн гривень. Фондом станом на 31.12.2024 не використано 225,2 млн грн, 30.06.2025 – 1758,38 млн гривень.

Невиконання результативних показників бюджетної програми свідчить про окремі недоліки в організації процесів та реалізації функцій, покладених на Фонд.

Звіт Фонду за 2024 рік не містить структурованої інформації про передбачені та виконані заходи плану діяльності Фонду у 2024 році, що унеможлиблює надання на підставі цього документа зовнішнім користувачам повної всебічної інформації про оцінку досягнення запланованих результатів.

Показники якості паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060 відображають не динаміку досягнення мети та виконання завдань, а рівень наповнення статутного капіталу та відсоток профінансованих проєктів (освоєння коштів), що не відповідає Загальним вимогам Мінфіну⁵⁵.

Заплановані результативні показники продукту та якості за бюджетною програмою за КПКВК 2901060 частково досягнуті, виконання коливається від 25 % до 85 %.

Процес відбору та оцінки інноваційних проєктів у Фонді не можна вважати прозорим повною мірою, оскільки рівень відкритості інформації є недостатнім.

Технічний стан вебпорталів Фонду не забезпечує належного доступу до публічної інформації, має системні помилки у частині пошуку і навігації.

Хоча обмеження доступу до інформації про оборонні розробки в умовах воєнного стану є необхідним безпековим заходом, наявний дисбаланс між дотриманням вимог до безпеки та принципів підзвітності.

Незабезпечення повного доступу до публічної інформації щодо загальних нормативних та розпорядчих документів створило модель функціонування з недостатнім рівнем прозорості. Відсутність у Фонді затвердженої інформаційної політики та нечітка регламентація рівнів доступу призвели до необґрунтованої мінімізації публічності.

Загалом система ухвалення рішень про відбір проєктів об'єктивність забезпечує, однак потребує вдосконалення. Критерії оцінювання інноваційних проєктів за грантовими конкурсами визначені та вимірювані, водночас механізм ухвалення рішень Наглядовою радою їх обов'язкового застосування не передбачає. Пунктом 9.5.4 Положення про грантову програму передбачено прийняття рішень Наглядовою радою про фінансування заявки розробника або про відмову без зазначення причин. Зазначене вказує на елементи дискреційного характеру відбору та створює ризики суб'єктивного впливу та послаблення прозорості.

---

⁵⁵ п. 5 Загальних вимог

Недосконалість умов грантових договорів не виключає можливості тривалого користування грантовими коштами:

- за грантовим конкурсом Brave1 тимчасово використовувались державні кошти отримувачем гранту у сумі 357,4 млн грн протягом 186 днів;
- за програмою Brave1 тимчасово використовувались державні кошти двох отримувачів грантів на загальну суму 1 964,0 тис грн протягом 189–217 днів.

Неоприлюднення методики оборонної експертизи та неможливість заявників ознайомитися з її критеріями та визначенням рівнів оцінок унеможливають розуміння конкурсантами коректності оцінки та перевірку, посилюють ризики суб'єктивності та зменшують прозорість процесу.

Недостатнє документування процесу (зокрема відсутність матеріалів пітчів) та виявлені окремі факти фінансування недостатньо обґрунтованого масштабування виробництва, а також можливий поділ витрат, що обумовлював ризики непрямого перевищення встановлених лімітів, свідчать про недосконале управління.

Ухвалення рішень без обґрунтування та затвердження великих пакетів заявок у стислі терміни продукують ризики суб'єктивності, знижують прозорість процесу і довіру до конкурсної процедури.

Мінцифри та Фондом не запроваджено дієвого механізму захисту економічних і безпекових інтересів держави під час організації та виконання заходів щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони.

Положення грантових договорів забезпечують лише короткостроковий контроль за гарантуванням безпекових інтересів держави на етапах відбору та виконання проєктів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерству цифрової трансформації України:

1. Підготувати та внести на розгляд Кабінетову Міністрів України проект постанови про внесення змін до Порядку № 262 щодо удосконалення механізму надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони в частині відбору проєктів та моніторингу результатів **(термін – до 01.07.2026)**.
2. Забезпечити удосконалення результативних показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060 **(термін – до 01.04.2026)**.
3. Розглянути питання про нормативне удосконалення механізму визначення пріоритетних напрямів у сфері інновацій та технологій для потреб оборони із залученням зацікавлених сторін (Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України) **(термін – до 01.07.2026)**.

Фонду розвитку інновацій:

1. Внести зміни до Положення про грантову програму Brave1 у частині:
  - унеможливлення затвердження фінансування інноваційних проєктів без їх належного розгляду **(термін – до 01.03.2026)**;
  - мінімізації дискреційних повноважень Наглядової ради, встановивши обов'язок обґрунтовувати причини відхилення інноваційних проєктів, які отримали вищий рейтинговий бал **(термін – до 01.03.2026)**.
2. Запровадити механізм запобігання можливому поділу витрат кошторису розробки між кількома заявками одного заявника **(термін – до 01.04.2026)**.
3. Розглянути питання про внесення змін до внутрішніх регламентів Фонду у частині здійснення та архівного зберігання відео- або аудіозапису презентацій (пітчів) заявників як невід'ємної частини матеріалів відбору інноваційних проєктів **(термін – до 01.03.2026)**.
4. Вдосконалити типову форму грантового договору з метою посилення захисту економічних та безпекових інтересів держави (термін – до 01.05.2026);
5. Розробити та затвердити порядок постпроєктного моніторингу результатів реалізації економічних і безпекових інтересів держави, передбачивши автоматизацію та цифровізацію цього процесу **(термін – до 01.05.2026)**.
6. Регламентувати порядок віднесення інформації до такої, що має обмежений доступ, та забезпечити обов'язкове оприлюднення всіх відкритих нормативних та розпорядчих документів на офіційному вебпорталі Фонду **(термін – до 01.04.2026)**.
7. Забезпечити технічне доопрацювання вебпорталів Фонду (usf.com.ua) та платформи Brave1 (brave1.gov.ua) для усунення помилок доступу та забезпечення коректної навігації, а також розмістити визначення терміна Brave1 та межі його застосування на офіційному вебпорталі Фонду **(термін – до 01.03.2026)**.
8. Для покращення об'єктивності та прозорості ухвалення рішень Фонду про відбір інноваційних проєктів оприлюднити опис рівнів оцінки (критеріїв) оборонної експертизи **(термін – до 01.03.2026)**.

Список скорочень

Абревіатура / скорочення	Повне найменування / розшифровка
Brave1	Кластер для розвитку військових технологій в Україні
ISSAI	Міжнародні стандарти вищих органів аудиту (International Standards of Supreme Audit Institutions)
ITAR	Правила міжнародної торгівлі зброєю (International Traffic in Arms Regulations)
KPI	Ключові показники ефективності (Key Performance Indicators)
NDA	Угода про нерозголошення (Non-disclosure agreement)
R&D	науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (Research and Development)
TRL	рівень готовності технологій (Technology Readiness Level)
ГШ ЗСУ	Генеральний штаб Збройних Сил України
БПЛА	безпілотний літальний апарат
Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 року № 2456-VI
ДКР	Дослідно-конструкторські роботи
Загальні вимоги	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Міністерства фінансів України 10 грудня 2010 року № 1536 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 15 червня 2015 року № 553)
Закон № 40	Закон України від 04 липня 2002 року № 40-IV «Про інноваційну діяльність»
Закон № 2469	Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII «Про національну безпеку України»
Закон № 3715	Закон України від 08 вересня 2011 року № 3715-VI «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»
ЗСУ	Збройні Сили України
ЄК	Європейська комісія
ЄС	Європейський Союз
Казначейство	Державна казначейська служба України
КМУ / Уряд	Кабінет Міністрів України
КПКВК	код програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету
КПКВК 2901060	бюджетна програма за КПКВК 2901060 «Забезпечення функціонування Фонду розвитку інновацій»
Мінекономіки	Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України
Міноборони	Міністерство оборони України
Мінстратегпром	Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України

Мінцифри	Міністерство цифрової трансформації України
Мінфін	Міністерство фінансів України
МОН	Міністерство освіти і науки України
Наглядова рада	Наглядова рада Фонду розвитку інновацій
НАН	Національна академія наук України
пітч	презентація заявником розробки перед Наглядовою радою Фонду
Положення № 856	Положення про Міністерство цифрової трансформації України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856
Положення про конкурси	Положення про умови проведення грантових конкурсів Brave1 (в редакції від 07.07.2024, протокол № 81; в редакції від 05.12.2024, протокол № 91; в редакції від 23.12.2024, протокол № 92; в редакції від 25.02.2025, протокол № 99)
Положення про програму	Положення про Програму Brave1, затверджене протоколом Наглядової ради Фонду №83 від 26 липня 2024 року
Положення про грантову програму	Положення про Грантову програму Brave1 (в редакції від 23.05.2023, протокол № 59; в редакції від 02.05.2024, протокол № 78; в редакції від 26.07.2024, протокол № 83; в редакції від 27.08.2024, протокол № 84; в редакції від 10.02.2025, протокол № 97; в редакції від 25.02.2025, протокол № 99; в редакції від 15.04.2025, протокол № 105; в редакції від 13.06.2025, протокол № 113)
Порядок № 262	Порядок надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08 березня 2024 року №262 «Деякі питання забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони»
Порядок № 1110	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству цифрової трансформації для забезпечення функціонування Фонду розвитку інновацій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1110
Постанова №262	Постанова Кабінету Міністрів України від 08 березня 2024 року № 262 «Деякі питання забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони»
Приватбанк	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ПРИВАТБАНК»
РЕБ	радіоелектронна боротьба
РНБО	Рада національної безпеки і оборони України
СБУ	Служба безпеки України
Стратегія нацбезпеки	Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020
Стратегія розвитку інновацій	Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р

Стратегія цифрової інновації	Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.12.2024 року №1351-р
Укргазбанк	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКРГАЗБАНК"
Фонд	Фонд розвитку інновацій

Критерії аудиту та результати виконання

Питання 1: Чи наявні стратегічні документи та нормативно-правові акти, що визначають розвиток інновацій та технологій для потреб оборони

Критерій аудиту	Результат виконання
Стратегічні документи та нормативно-правові акти наявні	Критерій досягнуто
Цілі, завдання та пріоритети в стратегічних документах є чіткими, узгодженими між собою та релевантними до потреб оборони	Критерій досягнуто частково
Встановлені вимірювальні показники для оцінки прогресу досягнення цілей	Критерій не досягнуто
Нормативно-правові акти сформовані та узгоджені	Критерій досягнуто частково
Внутрішні документи (положення, порядки) чітко регламентують процеси діяльності Фонду у сфері оборонних інновацій	Критерій досягнуто частково
Очікувані результативні показники діяльності Фонду щодо грантової програми Brave1 визначені	Критерій не досягнуто

Питання 2: Чи досягнуті результативні показники та заплановані результати діяльності Фонду з розвитку інновацій та технологій для потреб оборони

Критерій аудиту	Результат виконання
Результативні показники досягнуті	Критерій досягнуто частково
Заплановані показники діяльності досягнуті	Критерій не досягнуто

Питання 3: Чи є процес відбору та оцінки інноваційних проєктів прозорим та об'єктивним

Критерій аудиту	Результат виконання
Встановлені вимоги до розміщення та оприлюднення інформації дотримані	Критерій досягнуто частково
Механізм публічного контролю запроваджений та оприлюднений	Критерій не досягнуто
Критерії оцінки є конкретними та вимірюваними	Критерій досягнуто частково
Оцінка пропозицій здійснюється об'єктивно, без впливу суб'єктивних факторів	Критерій досягнуто частково

Питання 4: Чи захищені інтереси держави під час укладення та виконання грантових договорів

Критерій аудиту	Результат виконання
Економічні інтереси держави захищені	Критерій не досягнуто
Безпекові інтереси держави захищені	Критерій досягнуто частково

Використані методи аудиту

Метод	Результат застосування (мета)
<p>Аналітичні процедури Порівняння стратегічних цілей, визначених стратегіями (нацбезпеки, інновацій), з положеннями нормативно-правових актів (закони, постанови КМУ) та внутрішніми документами Фонду</p>	Виявлення прогалин у нормативному регулюванні, суперечностей між стратегічними документами та фактичним станом справ
<p>Інспектування (документальна перевірка) Дослідження внутрішніх організаційно-розпорядчих документів (статут, протоколи Наглядової ради, антикорупційна політика, положення про гранти), а також первинної документації (грантових договорів, документів про відбір проєктів)</p>	Оцінка якості внутрішнього контролю, перевірка дотримання регламентованих процедур під час відбору проєктів, підтвердження документальної обґрунтованості управлінських рішень щодо фінансування або відхилення заявок
<p>Аналіз масивів даних Систематизація та обробка кількісних даних щодо поданих заявок, експертних оцінок, рейтингів та фактично виділеного фінансування. Співставлення балів експертів із фінальними рішеннями Наглядової ради</p>	Виявлення аномалій у розподілі коштів, фактів не врахування експертних рейтингів (дискреційних рішень), встановлення взаємозв'язків між оцінками та фінансуванням, а також перевірка ефективності використання коштів
<p>Бенчмаркінг Зіставлення застосованих Фондом механізмів захисту інтелектуальної власності та безпекового контролю з кращими міжнародними практиками (моделі DARPA, вимоги ITAR, регламенти ЄС)</p>	Оцінка достатності заходів щодо захисту економічних та безпекових інтересів держави, ідентифікація недоліків у процесах контролю за експортом технологій та правами на ІР порівняно з міжнародними стандартами
<p>Запит та опитування Проведення інтерв'ю з відповідальними посадовими особами Фонду та Мінцифри, надсилання письмових запитів для отримання пояснень</p>	Отримання роз'яснень щодо причин відхилення від встановлених процедур, уточнення інформації, яка не була задокументована, з'ясування позиції об'єктів контролю щодо виявлених недоліків